

Posudek vedoucího na bakalářskou práci Márie Hudákové

„*Rímske vojenské riečne plavidlá v 1. – 4. st. po Kr.*“

Praha 2013, 68 stran textu, 56 vyobrazení.

Přítomnost římských flotil v zaalpských provinciích, jejich příslušníků a lodí představují důležitý prvek ochrany a kontroly provinciálních hranic. Jejich význam je patrný především na dolním Rýnu a Dunaji, kde sehrály podstatnou úlohu a spolu s pěšími a jízdními oddíly plnily svůj úkol. Jejich význam byl značný již od období augustovské expanze, kdy plnily další důležitou roli, zásobování a přesunu vojenských oddílů, bojujících na nepřátelském území (str. 14). Bez této logistické podpory si nelze rozsáhlé vojenské akce kolem přelomu letopočtu představit. Zhodnocení této problematiky a především archeologické doklady přítomnosti loďstva ve sledované oblasti se staly námětem předložené práce, jejím hlavním cílem pak konstrukce říčních lodí, vycházející z konkrétních nálezů říčních plavidel na Rýnu a Dunaji.

Práce je rozdělena do pěti kapitol: po úvodní části se ve druhé kapitole autorka věnuje římským flotilám, působícím ve sledované oblasti: *classis Germanica*, (v období od vzniku ORL ležel především na sever od Koblenze, resp. na východ od Einingu), *c. Pannonica*, a *c. Moesica*. Tato část práce přináší podrobné hodnocení historického vývoje, struktury říčních oddílů a jejich působnosti. Ve třetí kapitole se M. Hudáková zaměřila na prameny, využitelné pro užití říčních lodí a jejich konstrukci. Zmiňuje nejprve prameny písemné, především Caesara, Velleia Patercula, Tacita, Vegetia Renata a Ammiana Marcellina, Vitruvia. Tito autoři se však věnují především taktice a konkrétním detailům nasazení říčních lodí, podporujících postupující jednotky, případně kontrolujících daný úsek limitu. Prameny podrobněji nezmiňují technologii výstavby a konstrukci lodí (kromě taktických skutečností, případně srovnání s nepřátelskými plavidly). Do této skupiny jsou oprávněně zařazeny také ikonografické prameny – provinciální náhrobní reliéfy, kolky na cihlách a reliéfy na sloupech císařů Trajána a Marka Aurelia v Římě. Zde autorka (v textu i v obrazové příloze) vychází z publikace E. A. P. Dzura (1941), vydané podle původních rytin P. S. Bartoliho z roku 1667, které oproti Trajánovu sloupu přinášejí dobový pohled na římské reliéfy včetně řady nepřesností, týkajících se např. militarií a fortifikací. Cenným pramenem jsou především pro celkové pochopení zobrazených situací a dějů. Mnoho informací o konstrukci lodí však nepřinášejí. Z tohoto důvodu práce čerpá především z nálezů částečně dochovaných pozůstatků ve Vechtenu, Oberstimmu, Mohuči a Zwammerdamu.

Nejdůležitější částí bakalářské práce je kapitola 3.2, kde je podán základní přehled o užívaném stavebním materiálu (borovice, jedle, dub) a podrobně jsou analyzovány jednotlivé příklady nalezených fragmentů (především částí trupu) říčních lodí. Tyto kontexty umožňují nejen poměrně přesnou dataci na základě dendrochronologických dat, ale jsou velmi cenným zdrojem informací pro poznání postupů a technologie, užívané při konstrukci lodí. Projevují se vlivy jak středomořského řemesla (lodě z Oberstimmu, helénisticko-římská tradice), tak i vlivy keltského prostředí (např. Mohuč, loď č. 3). Autorka vychází z nálezových okolností a podrobně popisuje dochované konstrukční prvky dna i boky lodí. Při celkové rekonstrukci pak pracuje s ikonografickými prameny. Na základě nalezených fragmentů lodí a literárních pramenů autorka charakterizuje také hlavní typy říčních plavidel; jedná se o monorémy, lusorie (Mohuč), které doplňují dopravní (či obchodní) lodě s plochým dnem.

Práce je opatřena početným seznamem literatury, který zahrnuje podstatné práce, věnující se tématu. Vyobrazení vhodným způsobem doplňují a rozšiřují text. V popisích obrazové přílohy autorka užívá obrat „available“ (v odborných textech se užívá after, in...). Autorka bezpochyby splnila cíle, stanovené v zadání, práce má logickou strukturu, dokládá schopnost práce s různorodou pramennou základnou.

Z těchto důvodů doporučuji práci k obhajobě s hodnocením „výborně“.

V Praze, 26. srpna 2013

Doc. PhDr. Jiří Musil, Ph.D.